

بررسی تاثیر یادگیری فعال بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی

عارف صیفی زاده دوره ۱، اله یار کمری ۲، زهرا رحمانی نژاد ۳، مجتبی گودرزی ۴ و بتول کمری ۵

۱ مدیر دبستان مدارس ناحیه ۲ خرم آباد (رئیس هیئت ووشو شهرستان چگنی).

۲ مدرس دانشگاه پیام نور گیلانغرب phd136699@gmail.com

۳ کارشناسی مدیریت آموزشی (آموزگار ابتدایی دورود)

۴ کارشناسی مترجمی (دبیر آموزش و پرورش)

۵ مربی پیش دبستانی آموزش و پرورش گواور

چکیده

مقدمه و هدف: پیشرفت تحصیلی به معنی موفقیت دانش آموزان در گذراندن دروس یک پایه تحصیلی مشخص و یا موفقیت در امر یادگیری مطالب درسی می باشد. در این پژوهش به بررسی تاثیر یادگیری فعال بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی پرداخته شده است.

روش شناسی پژوهش: روش پژوهش حاضر از نوع همبستگی است و از نظر هدف جزء تحقیقات کاربردی می باشد. جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان دختر و پسر دوره ابتدایی شهرستان چگنی به تعداد ۳۰۰۰ نفر می باشد. با استفاده از جدول مورگان و روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای و خوشه ای تعداد ۳۶۱ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شد. برای جمع آوری داده ها از پرسشنامه یادگیری فعال راف و پرسشنامه پیشرفت تحصیلی فام و تیلور در کنار معدل استفاده شد. یافته ها: نتایج حاصل از تحلیل داده ها نشان داد که یادگیری فعال و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر و پسر دوره ابتدایی تفاوت معنادار دارد و سطح هر دو متغیر در پسران بیشتر از دختران است.

نتیجه گیری: بر اساس نتایج پژوهش می توان گفت پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تحت تاثیر عوامل متعددی از جمله سبک یادگیری آن ها می باشد. با شناخت نوع سبک یادگیری دانش آموزان و ارتباط آنها با پیشرفت تحصیلی زمینه حرکت به سوی یادگیری هدفمند فراهم می شود.

واژگان کلیدی: یادگیری فعال، پیشرفت تحصیلی، دانش آموزان

مقدمه

پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یکی از شاخص های مهم در ارزشیابی آموزش و پرورش است و تمام کوششها در این نظام در واقع تلاش برای جامعه عمل پوشاندن بدین امر تلقی می شود. به طور اعم کل جامعه و به طور اخص نظام آموزش و پرورش نسبت به سرنوشت کودکان، رشد و تکامل موفقیت آمیز آنان جایگاه آنها در جامعه علاقه مند و نگران است و انتظار دارد دانش آموزان در جوانب گوناگون، اعم از ابعاد شناختی و کسب مهارت و تواناییها و نیز در ابعاد عاطفی و شخصیتی، آنچنان که باید پیشرفت و تعالی یابند (پورشافی، ۱۳۷۰)

بدون شک در دنیای پیشرفته امروزی یکی از علایم موفقیت فرد، پیشرفت تحصیلی می باشد که بدون آن توسعه و ترقی هیچ کشوری امکان پذیر نخواهد بود. ترقی هر کشوری رابطه مستقیم با پیشرفت علوم و دانش و تکنولوژی آن کشور دارد و پیشرفت علمی نیز حاصل نمی شود مگر اینکه افراد خلاق تربیت شده باشند، پیشرفت تحصیلی ضمن اینکه در توسعه و آبادانی کشور مؤثر است در سطوح عالی منجر به یافتن شغل و موقعیت مناسب و در نتیجه درآمد کافی می شود. دانش آموزان و دانشجویان که از موقعیتهای تحصیلی برخوردارند، خانواده و جامعه با دیده ی احترام به آنان می نگرند. در جامعه با روحیه و نشاط بیشتری حضور خواهند یافت و در کنار اینها از هزینه های گزافی که از افت تحصیلی برآموزش و پرورش تحمیل می شود، کاسته خواهند شد. دستیابی به بهره وری و بهبود کیفیت نظام آموزشی را می توان اثر گذارترین عامل در توسعه کشورها دانست. تجارب کشورهای پیشرفته ای چون ژاپن در زمینه توسعه همه جانبه نیز حکایت از سرمایه گذاری بر روی منابع آموزشی و انسانی دارد. در راستای دستیابی به این اهداف بهبود کیفیت موقعیت تحصیلی از جمله اهداف اساسی برنامه های آموزشی است. در حالی که امروزه افت تحصیلی یکی از نگرانی های خانواده ها و دست اندرکاران تعلیم و تربیت است. از جمله موضوعات مورد علاقه صاحب نظران علوم تربیتی یافتن شرایط و امکانات لازم و موثر در جهت تحصیلی موفق و پیشرفت تحصیلی است. اما عدم موفقیت در تحصیل زمینه ساز مشکلات فردی و اجتماعی و انحراف از دستیابی به اهداف سیستم آموزش است. محققین عوامل مختلفی را در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دخیل دانسته اند. اما با توجه به تفاوت های فرهنگی و تغییرات سریع عوامل در طول زمان نمی توان به عنوان یک قانون عمومی و کلی، علل خاصی را برای جوامع مطرح نمود. زیرا قوانین بافت فرهنگی و نسبت جامعه، نگرش مردم به تحصیلات، سطح درآمد والدین و غیره، همه از عواملی هستند که به طور اخص در یک جامعه بر شکست یا موفقیت تحصیلی تأثیر می گذارند. منابع موجود نشان می دهد که آموزش به طور کلی تحت تأثیر پنج عامل فراگیر آموزش گر، برنامه، تجهیزات و محیط آموزشی است که هر یک از عوامل مذکور دارای ویژگی هایی است که می توانند در پیشرفت تحصیلی و یادگیری تأثیرات متفاوتی داشته باشند. (احمدزاده، ۱۳۹۴: ۱۱).

دستیابی به بهره وری و بهبود کیفیت نظام آموزشی را می توان اثر گذارترین عامل در توسعه کشورها دانست. تجارب کشورهای پیشرفته ای چون ژاپن در زمینه توسعه همه جانبه نیز حکایت از سرمایه گذاری بر روی منابع آموزشی و انسانی دارد. در راستای دستیابی به این اهداف بهبود کیفیت تحصیلی از جمله اهداف اساسی برنامه های آموزشی است. اما امروزه افت تحصیلی یکی از نگرانی های خانواده ها و دست اندرکاران تعلیم و تربیت است. زیرا عدم موفقیت در تحصیل زمینه ساز مشکلات فردی و اجتماعی و انحراف از دستیابی به اهداف سیستم آموزش است (سیف، ۱۳۸۷: ۵۴۹).

مشارکت فعال دانش آموزان در فرایند یاددهی و یادگیری یکی از مباحث اساسی است که توجه بسیاری از محققان را به خود جلب کرده است، چون مشارکت فعال دانش آموزان در فرایند تدریس موجب درگیری ذهنی آنها و افزایش میزان یادگیری می شود. بلوم (۱۳۶۳) معتقد است یادگیری ضمن رفتار فعال دانش آموز رخ می دهد، آنچه که دانش آموز انجام می دهد سبب یادگیری می شود، نه

آنچه که معلم انجام می‌دهد. یوزوک و بونام (۲۰۰۲) اظهار می‌دارد که روش و میزان کنش و واکنش بین معلم و دانش‌آموزان، مواد درسی و محیط یادگیری، میزان یادگیری را در کلاس‌های درسی مشخص می‌نماید. بنابراین، اگر شرایط یادگیری فراهم شود، دانش‌آموزان خود به یادگیری خواهند پرداخت (محمودی و همکاران، ۱۳۸۸: ۶۷).

متخصصان تعلیم و تربیت به خوبی بدین امر واقفند که یک آموزش و پرورش غیر پویا که در آن تنها انتقال محفوظات ذهنی صورت می‌گیرد، قادر نخواهند بود که در شرایط موجود جهانی به شکل ایده آل افراد مولد و خلاق پرورش دهد (ابطحی و ندری، ۱۳۹۰: ۱۷). به عنوان مثال، نتایج تحقیق کاسیم (۲۰۱۳) با عنوان «رابطه سبک‌های یادگیری، عملکرد تفکر خلاق و مطالب آموزشی چند رسانه‌ای» نشان می‌دهد دانشجویان با سبک‌های یادگیری فعال، انعکاسی، شهودی و دیداری، پس از استفاده از ابزار یادگیری چندرسانه‌ای، خلاقیتشان افزایش می‌یابد.

فقدان نگرش مثبت به روش‌های تدریس فعال در فرایند یاددهی - یادگیری موجب عدم استفاده بهینه از روش‌های تدریس فعال خواهد شد. در روش فعال همه روش‌هایی را که برحسب سن یا تحول عقلانی طفل از کلیه نیروهای خلاقه او استفاده می‌کنند و به جای آنکه معلومات را به صورت حاضر و آماده به وسیله معلم یا کتاب به شاگرد تحویل دهند، او را در آماده کردن این معلومات و نتایجی که از آن عاید می‌شود شرکت می‌دهند (محرابی، ۱۳۹۱). معلمانی که به شیوه یادگیری فعال ارزش بدهند از عقاید جدید دانش‌آموزان آگاه باشند و با توجه به عقاید دانش‌آموزان، سوال‌های عجیب و غریب آنان را جدی تلقی کنند، اعتماد دانش‌آموزان را جلب کرده و آنان را در پرورش استعدادها و توانایی‌هایشان یاری می‌دهند (کونانی، ۱۳۹۰: ۱۳).

در واقع متخصصان تعلیم و تربیت بر این باورند که به جای تاکید بر اطلاعات و حقایق و ارائه آنها، باید شیوه یادگیری را به دانش‌آموزان آموخت. دانش‌آموزان باید به مهارت‌ها و توانایی‌هایی مجهز شوند که به وسیله آن بتوانند دائما نیازهای اطلاعاتی خود را بر طرف سازند. در غیر این صورت دانش‌آموزان نمی‌توانند با اتکاء به اطلاعات ارائه شده در مدرسه، تمام نیازهای خود را بر طرف سازند. تحقق چنین امری فقط از طریق پرورش مهارت‌های یادگیری در دوران تحصیل امکان‌پذیر می‌شود و این خود مستلزم به کارگیری روش‌های فعال در تدریس است (زیبایی، ۱۳۹۲: ۲۱).

محمودی و صادقی (۱۳۹۷) نیز در تحقیقی با عنوان "فرا تحلیل اثربخشی روش‌های تدریس فعال بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان" نشان دادند که روش‌های تدریس فعال تاثیر مثبت و معنی‌داری بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان با اندازه اثر بالا دارد، و طبق معیار کوهن این تاثیر در حد زیاد ارزیابی می‌شود. به طور کلی، استفاده از شیوه‌های تدریس فعال باعث پیشرفت تحصیلی و یادگیری معنی‌دار می‌شود و در نتیجه آن انتقال یادگیری به جهان خارج افزایش می‌یابد.

شهرویی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهش خود با عنوان "رابطه‌ی بین یادگیری فعال و اضطراب امتحان با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر پایه دوم دبیرستان‌های شهر اهواز" به این نتیجه رسیدند که بین یادگیری فعال با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر رابطه‌ی مثبت معناداری وجود دارد.

صالحی و همکاران (۱۳۹۴) نیز در تحقیق خود با عنوان "رابطه بین سبک یادگیری، ویژگی‌های شخصیتی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان کشاورزی" نتیجه گرفتند سبک یادگیری بیشتر دانشجویان از نوع جذب‌کننده بوده و ارتباط معنی‌داری بین سبک یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانشجویان وجود داشت.

کالایان و کاسیم^۴ (۲۰۱۴) در مطالعه‌ای با عنوان "تاثیر روش‌های یادگیری در گروه‌های کوچک بر پیشرفت آمار دانشجویان" نتیجه گرفتند که روش‌های یادگیری مشارکتی و همکاری از اثربخشی یادگیری در گروه‌های کوچک در بهبود پیشرفت تحصیلی حمایت می‌کنند. در حالی که اثربخشی روش‌های مبتنی بر پژوهش نزدیک به صفر است.

تری هانکاپلر^۵ (۲۰۰۰ به نقل از محرابی ۱۳۹۱) در مطالعه‌ای به "مقایسه روش همیاری و روش سخنرانی بر میزان عملکرد دانش‌آموزان در درس اقتصاد" پرداخت. در این آزمایش به یک گروه از طریق روش همیاری و به گروه دیگر با روش سخنرانی آموزش داده شد. عملکرد دانش‌آموزان با آزمون‌های گروهی و فردی اندازه‌گیری شد. نتایج تفاوت تاثیر و همچنین تاثیر بیشتر روش همیاری در عملکرد دانش‌آموزان را تایید کرد.

لذا با توجه به مطالب مطرح شده و اهمیت موضوع مورد نظر، سوال اساسی تحقیق این است که آیا بین یادگیری فعال و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان دوره ابتدایی رابطه‌ای وجود دارد؟

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر جزء تحقیقات کاربردی به شمار می‌رود و از نظر روش تحقیق بستگی به هدف و ماهیت موضوع مورد بررسی دارد. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر دوره ابتدایی شهرستان چگنی به تعداد ۳۰۰۰ نفر می‌باشد. با استفاده از جدول مورگان و روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای و خوشه‌ای تعداد ۳۶۱ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شده‌اند.

نمونه	جامعه	
۱۷۲	۱۵۰۰	دختر
۱۸۹	۱۵۰۰	پسر
۳۶۱	۳۰۰۰	کل

یافته‌ها

پیشرفت تحصیلی و مسایل مربوط به آن یکی از دغدغه‌های اصلی نظام آموزش و پرورش کشورهاست چرا که مسئولین و تصمیم‌گیرندگان سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی در سراسر دنیا توسعه و پیشرفت جامعه شناسان را در توسعه و پیشرفت نظام آموزشی می‌دانند و این توسعه و پیشرفت از طریق پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در مدرسه و کلاس درس عملیاتی می‌گردد. منظور از اضطراب نوعی حالت هیجانی و ناخوشایند و مهم است که با پریشانی، هراس، تپش قلب، تعریق و سردرد بی‌قراری و تکرار ادرار همراه است. هنگامی که فرد نسبت به کار آمدی، توانایی و استعداد خود در شرایط انسان دچار نگرانی و تردید می‌شود می‌توان از اضطراب شب امتحان سخن گفت. در انسان طبیعی و مطلوب است و موجب افزایش تلاش و تکاپو می‌شود، اما اگر از حد اعتدال تجاوز کند موجب کاهش پیشرفت تحصیلی خواهد شد. سارامون و دیوید من اضطراب امتحان را اینگونه تعریف می‌کنند: نوعی خود اشتغالی ذهنی است که با نخود کم‌انگاری و تردید درباره توانایی‌های خود بروز پیدا کرده و اکثراً به ارزیابی شناختی منفی، عدم تمرکز حواس، واکنش‌های جهانی نامطلوب و افت تحصیلی منجر می‌گردد. با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌ها از بین پاسخگویان مورد بررسی ۲۶ نفر (۷/۲ درصد) یک فرزند، ۱۲۲ نفر (۳۳/۸ درصد) دو فرزند، ۱۰۱ نفر (۲۸ درصد) سه فرزند، ۵۹ نفر (۱۶/۳ درصد) چهار فرزند و ۵۳ نفر (۱۴/۷ درصد) ۵ و بیشتر فرزند در خانواده بوده‌اند.

⁴ Kalaian & Kasim

⁵ Try Hakkapler

جدول ۲ توزیع فراوانی افراد مورد بررسی بر اساس تعداد فرزندان خانواده

تعداد فرزندان خانواده	فراوانی	درصد
۱	۲۶	۷/۲
۲	۱۲۲	۳۳/۸
۳	۱۰۱	۲۸/۰
۴	۵۹	۱۶/۳
۵ و بیشتر	۵۳	۱۴/۷
کل	۳۶۱	۱۰۰/۰

۲-چندمین فرزند خانواده

با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌ها از بین پاسخگویان مورد بررسی ۱۵۰ نفر (۴۱/۶ درصد) اولین فرزند، ۱۰۸ نفر (۲۹/۹ درصد) دومین فرزند، ۵۹ نفر (۱۶/۳ درصد) سومین فرزند، ۱۶ نفر (۴/۴ درصد) چهارمین فرزند و ۲۸ نفر (۷/۸ درصد) پنجمین فرزند به بالا بوده اند .

جدول ۳ توزیع فراوانی افراد مورد بررسی بر اساس چندمین فرزند خانواده

چندمین فرزند خانواده	فراوانی	درصد
اولین	۱۵۰	۴۱/۶
دومین	۱۰۸	۲۹/۹
سومین	۵۹	۱۶/۳
چهارمین	۱۶	۴/۴
پنجمین به بالا	۲۸	۷/۸
کل	۳۶۱	۱۰۰/۰

۳-داده های توصیفی متغیر یادگیری فعال

جدول ۴-آماره های توصیفی یادگیری فعال و مولفه های آن

متغیر آماره	یادگیری فعال	ادراک یادگیری	ادراک مدرسین	ادراک توانایی علمی خود	ادراک جو آموزشی	ادراک شرایط اجتماعی آموزش
تعداد	۳۶۱	۳۶۱	۳۶۱	۳۶۱	۳۶۱	۳۶۱
میانگین	۳/۵۷	۳/۶۰	۳/۵۴	۳/۸۴	۳/۴۹	۳/۵۸
میانه	۳/۷۲	۳/۷۵	۳/۶۴	۳/۷۵	۳/۶۷	۳/۷۱
مد	۳/۸	۳/۸	۴	۳/۵	۳/۷	۴
انحراف معیار	۰/۶۶۸	۰/۸۱۰	۰/۶۷۲	۰/۷۶۰	۰/۷۵۳	۰/۷۶۲
چولگی	-۰/۸۵۴	-۰/۸۴۱	-۰/۵۴۰	-۰/۶۵۶	-۰/۷۵۷	-۰/۷۱۰
کشیدگی	۰/۴۲۷	۰/۳۴۹	-۰/۰۵۵	۰/۳۰۳	۰/۱۰۷	۰/۴۴۴
کمترین	۱/۶	۱	۱/۶	۱	۱/۴	۱/۱

متغیر آماره	یادگیری فعال	ادراک یادگیری	ادراک مدرسین	ادراک توانایی علمی خود	ادراک جو آموزشی	ادراک شرایط اجتماعی آموزش
تعداد	۳۶۱	۳۶۱	۳۶۱	۳۶۱	۳۶۱	۳۶۱
میانگین	۳/۵۷	۳/۶۰	۳/۵۴	۳/۸۴	۳/۴۹	۳/۵۸
میانه	۳/۷۲	۳/۷۵	۳/۶۴	۳/۷۵	۳/۶۷	۳/۷۱
مد	۳/۸	۳/۸	۴	۳/۵	۳/۷	۴
انحراف معیار	۰/۶۶۸	۰/۸۱۰	۰/۶۷۲	۰/۷۶۰	۰/۷۵۳	۰/۷۶۲
چولگی	-۰/۸۵۴	-۰/۸۴۱	-۰/۵۴۰	-۰/۶۵۶	-۰/۷۵۷	-۰/۷۱۰
کشدگی	۰/۴۲۷	۰/۳۴۹	-۰/۰۵۵	۰/۳۰۳	۰/۱۰۷	۰/۴۴۴
کمترین	۱/۶	۱	۱/۶	۱	۱/۴	۱/۱
بیشترین	۴/۷	۵	۵	۵	۴/۹	۵

نمره متغیر یادگیری فعال از طریق محاسبه جمع نمره های همه سوال های پرسشنامه یادگیری فعال حاصل شده است و برای توصیف این متغیر نمرات آن به پنج رده خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد تقسیم گردید. از بین ۳۶۱ پاسخگو مورد بررسی، ۵ نفر (۱/۴ درصد) یادگیری فعال را خیلی کم، ۳۱ نفر (۸/۶ درصد) کم، ۷۸ نفر (۲۱/۶ درصد) متوسط، ۱۹۲ نفر (۵۳/۲ درصد) زیاد و ۵۵ نفر (۱۵/۲ درصد) یادگیری فعال را خیلی زیاد ذکر کرده اند. با توجه به تجزیه و تحلیل داده ها میانگین همسان شده متغیر یادگیری فعال برابر ۳/۵۷ (نمره بالاتر از متوسط) می باشد

داده های توصیفی متغیر پیشرفت تحصیلی

نمره متغیر پیشرفت تحصیلی از طریق محاسبه جمع نمره های همه سوال های پرسشنامه پیشرفت تحصیلی به علاوه معدل کسب شده دانش آموزان حاصل شده است و برای توصیف این متغیر نمرات آن به دو رده پایین و بالا تقسیم گردید. از بین ۳۶۱ پاسخگو مورد بررسی، ۸۹ نفر (۲۴/۷ درصد) پیشرفت تحصیلی پایین و ۲۷۲ نفر (۷۵/۳ درصد) پیشرفت تحصیلی بالا داشته اند.

جدول ۵ توزیع فراوانی پیشرفت تحصیلی

پیشرفت تحصیلی	فراوانی	درصد فراوانی
پایین	۸۹	۲۴/۷
بالا	۲۷۲	۷۵/۳
کل	۳۶۱	۱۰۰/۰

بررسی فرضیه های تحقیق:

۱- یادگیری فعال در دانش آموزان دختر و پسر دوره ابتدایی تفاوت معنادار دارد.

برای بررسی فرض مذکور، از آزمون تی گروه‌های مستقل استفاده شد. استفاده از آزمون‌های پارامتریک، مستلزم همگنی واریانس جامعه آماری مورد بررسی می‌باشد. در این راستا، برای آزمون برابری واریانسها از آزمون لوین (Leven) استفاده شد. نتایج آزمون لوین، یکسانی واریانس را در متغیرها مقیاس تأیید کرد. نتایج آزمون t در جدول ۶ قابل مشاهده است.

جدول ۶- مقایسه یادگیری فعال در دانش آموزان دختر و پسر دوره ابتدایی

سطح معناداری	درجه آزادی	t	آزمون لوین		اختلاف میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد	گروه	شاخص‌های آماری
			F	فنا						متغیر
۰/۰۰۱	۳۵۹	۷/۲۸	۲/۲۹۳	۰/۱۳۱	۲۴/۲۷	۳۲/۷۶	۱۶۵/۶	۱۷۲	دختر	یادگیری فعال
									پسر	
						۳۰/۵۳	۱۸۹/۸	۱۸۹		

بنابراین مقایسه میانگین یادگیری فعال در دانش آموزان دختر و پسر دوره ابتدایی نشان داد که میانگین یادگیری فعال در دانش آموزان دختر و پسر یکسان نیست؛ یعنی یادگیری فعال در دانش آموزان دختر و پسر دوره ابتدایی با هم تفاوت معنی‌داری دارد. می‌توان گفت یادگیری فعال در دانش آموزان پسر بیشتر از دانش آموزان دختر می‌باشد.

۲- پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر و پسر دوره ابتدایی تفاوت معنادار دارد.

برای بررسی فرض مذکور، از آزمون تی گروه‌های مستقل استفاده شد. نتایج آزمون t در جدول (۷) قابل مشاهده است.

جدول ۷- مقایسه پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر و پسر دوره ابتدایی

سطح معناداری	درجه آزادی	t	آزمون لوین		اختلاف میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد	گروه	شاخص‌های آماری
			F	فنا						متغیر
۰/۰۰۱	۳۵۹	۴/۶۷	۴/۹۷	۰/۰۵۹	۴/۹۲	۹/۳۶۱	۳۶/۱۵	۱۷۲	دختر	پیشرفت تحصیلی
									پسر	
						۱۰/۵۵	۴۱/۰۷	۱۸۹		

بنابراین مقایسه میانگین پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر و پسر دوره ابتدایی نشان داد که میانگین پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر و پسر یکسان نیست؛ یعنی پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه اول با هم تفاوت معنی‌داری دارد. می‌توان گفت پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان پسر بیشتر از دانش آموزان دختر می‌باشد.

۳- بین یادگیری فعال و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دوره ابتدایی رابطه وجود دارد.

برای بررسی نرمال بودن داده‌ها از آزمون کلموگرف اسمیرن استفاده شد و نتایج نشان داد متغیرهای تحقیق دارای توزیع نرمال هستند. نتایج نشان داد ضریب رگرسیون بین یادگیری فعال و پیشرفت تحصیلی برابر با ۰/۵۳ است و چون P- مقدار کوچکتر از سطح معنی‌داری $\alpha=0/05$ است لذا می‌توان گفت که بین یادگیری فعال و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه اول رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. و به ازای یک واحد افزایش در یادگیری فعال، پیشرفت تحصیلی معادل ۰/۵۳ واحد انحراف معیار نیز افزایش پیدا خواهد کرد.

جدول ۸- ضرایب مدل

متغیر	برآورد استاندارد β	غیر خطای معیار	برآورد استاندارد β	R2	مقدار C.R	مقدار p	VAF
یادگیری فعال و پیشرفت تحصیلی	۰/۱۱۹	۰/۰۱۲	۰/۵۳	۰/۲۸۱	۱۰/۰۱	۰/۰۰۱	

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی تاثیر یادگیری فعال بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی انجام شد. نتایج نشان داد که پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تحت تاثیر عوامل متعددی از جمله سبک یادگیری آن‌ها می‌باشد. با شناخت نوع سبک یادگیری دانش آموزان و ارتباط آنها با پیشرفت تحصیلی زمینه حرکت به سوی یادگیری هدفمند فراهم می‌شود. امروزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به عنوان یک شاخص مهم برای ارزیابی نظامهای آموزشی مورد توجه قرار گرفته است. علاوه بر این، پیشرفت تحصیلی همواره برای معلمان، دانش آموزان، والدین، نظریه پردازان، و محققان تربیتی نیز حائز اهمیت بوده است. برای مثال، پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان یکی از مهمترین ملاکهای ارزیابی عملکرد معلمان محسوب میشود. برای دانش آموزان نیز معدل تحصیلی معرف تواناییهای علمی آنها برای ورود به دنیای کار و اشتغال و مقاطع تحصیلی بالاتر است. شاید به علت همین اهمیت باشد که نظریه پردازان تربیتی بسیاری از پژوهشهای خود را بر شناخت عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی متمرکز کرده اند. از جمله عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی میتوان از عوامل نگرش می توان یاد کرد. بطور کلی در کشور ما افت تحصیلی یکی از مشکلات کنونی نظام آموزش و پرورش است که همه ساله دهها میلیارد ریال بودجه کشور را به هدر می دهد. یافته های آماری از مدارس کشور نشان دهنده آن است که افت تحصیلی به صورت مردودی، ترک تحصیلی زودرس و یا اشکال دیگر آن مقادیر زیادی از منابع مالی ملی و استعدادهای انسانی جامعه را تلف می کند. بنابراین عدم توجه به علل افت تحصیلی و پیشگیری از آن نه تنها خسارت اقتصادی زیادی را به جامعه و کشور وارد میکند، بلکه باعث افزایش میزان بیکاری ها در آینده شده و سرمایه فرهنگی نیز از بین می رود به نظر می رسد که بهترین راه شناسایی عوامل افت تحصیل برای جلوگیری از بروز آن است

منظور از یادگیری فعال، آن نوع یادگیری است که با حداقل دخالت عامل خارجی صورت پذیرد. به عبارت دیگر معلم، کتاب درسی یا هر وسیله دیگر فقط عوامل تسهیل کننده یادگیری باشند. در واقع می توان گفت یادگیری فعال، یادگیری اثربخشی است که فراگیر به طور فعال در عمل یادگیری درگیر بوده و عمل یادگیری در کنترل خود او باشد. به طور خلاصه می توان گفت، یادگیری فعال آن انواع یادگیری است که دانش آموز خود در تولید مفهوم مشارکت دارد (زیبایی، ۱۳۹۲: ۱۷) و یادگیرنده مسئولیت یادگیری و درک و فهم مطالب را خود به عهده دارد (سیف، ۱۳۹۰). در این نوع آموزش معلم در نقش تسهیل کننده یادگیری، به هدایت دانش آموز اقدام می کند و علائق و نیازهای فراگیران را در نظر می گیرد و به آن ها اجازه می دهد تا کنترل یادگیری خویش را به دست گرفته و به طور فعال دانش، اطلاعات و مفاهیم را به دست آورند. رویکرد یادگیری فعال در راستای نظریه سازنده گرایی اجتماعی است. این نظریه با تکیه بر نظریه ویگوتسکی و برونر اشاره دارد که دانش با ابزارهای فرهنگی به دست می آید و پیش از این که درونی شود در دنیای بیرونی وجود داشته و در نتیجه تعامل اجتماعی فرد با محیط اجتماعی، درونی می شود. در این روش سطوح بالای فکری فراگیران تحریک می شود به شکلی که تمام فراگیران به صورت فعال در فرایند آموزشی دخالت دارد. بر این اساس، معلم باید در کلاس بر فعالیت دانش آموز متمرکز شود تا او خود دانش را بسازد (استوار و همکاران، ۱۳۹۱).

یکی از نتایج یادگیری فعال این است که یادگیرنده به لذت درونی حاصل از یادگیری دست یابد و با این انگیزه در پی کشف حقایق باشد. به این ترتیب تفکر منطقی جایگزین تفکر سطحی و طوطی وار می شود. تحقق این امر مهم با شرکت فعال یادگیرنده در

جریان حقیقت‌یابی و با دست یافتن او به طرح‌های سازمان یافته‌ای امکان‌پذیر است که به موضوع ساخت و معنا می‌دهد. این ساخت و معنا علاوه بر تسهیل امر یادگیری سبب افزایش قابلیت انتقال موضوع به ذهن یادگیرنده می‌شود (پیری و قبادی، ۱۳۹۲: ۲۹).

دانش‌آموزانی که از طریق یادگیری فعال به یادگیری اقدام می‌کنند، نه تنها بهتر یاد می‌گیرند، بلکه از یادگیری لذت بیش‌تری هم می‌برند، زیرا آن‌ها به جای این که تنها شنونده باشند، فعالانه در جریان یادگیری مشارکت می‌کنند و خود را مسئول یادگیری خویش می‌دانند (فیشر و شاکر، ۲۰۰۴).

به کار نگرفتن روش‌های فعال تدریس در آموزش که خود به یادگیری منفعل منجر می‌شود، موجب پایین آمدن سطح کیفیت آموزشی می‌شود و به تبع آن علاقه و انگیزه دانش‌آموزان به تحصیل علم و دانش نقصان می‌یابد. مسلماً پیامدهای چنین روندی در نظام تعلیم و تربیت جبران‌ناپذیر خواهد بود، حکایت پژوهش‌های بی‌شمار از رشد بی‌رویه افت تحصیلی در میان دانش‌آموزان و دانشجویان و هجوم خیل عظیمی از فارغ‌التحصیلان دانشگاهی با مدارک تحصیلی بالا، ولی کم‌سواد، گواهی است بر این ادعا. این عوامل به نوبه خود تاثیر به‌سزایی در روند رشد بیکاری و متعاقب آن افزایش انواع معضلات اجتماعی در جوامع در حال توسعه داشته است.

منابع

- ابطحی م. ندری خ. ۱۳۹۰. رابطه خلاقیت و سازگاری اجتماعی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه شهر زنجان، فصلنامه علمی-پژوهشی تحقیقات مدیریت آموزشی، ۳(۲).
- اتکینسون ر. هیلگارد ا. اتکینسون ر. ۱۹۹۸. زمینه روانشناسی، ترجمه براهنی، محمد تقی. ۱۳۸۲. جلد دوم. تهران: رشد.
- احمدزاده ص. (۱۳۹۴). رابطه بین خود تنظیمی یادگیری و خلاقیت با انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پسر پایه ششم ابتدایی شهر فسا، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرو دشت.
- استوار ن. غلام آزاد س. مصرآبادی ج. (۱۳۹۱). تاثیرگذاری آموزش به روش تقسیم بندی دانش‌آموزان به گروه‌های پیشرفت (STAD) بر شاخص‌های شناختی، فراشناختی و عاطفی در یادگیری درس ریاضی، فصلنامه نوآوری‌های آموزشی، ۵۰، ۲۹-۴۱.
- پیری م. قبادی ل. (۱۳۹۲). رابطه کاربست یادگیری فعال با باورهای انگیزشی و عملکرد تحصیلی، اندیشه‌های نوین تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه الزهراء، ۹(۳)، ۲۷-۴۸.
- حبیب‌زاده ع. (۱۳۹۳). اثربخشی درس پژوهی بر خودکارآمدی تصویری معلمان، مجله دست‌آوردهای روان‌شناختی (علوم تربیتی و روان‌شناسی)، دانشگاه شهید چمران اهواز، دوره چهارم، ۲۱(۲)، ۱۶۸-۱۴۵.
- حیدری ح. (۱۳۹۰). بررسی رابطه میان هوش و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر پایه اول دبیرستان حضرت محمد (ص) شهرستان ملک‌آباد، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه خوارزمی.
- درتاج ف. لک‌پور ا. بهلولی ع. (۱۳۹۲). بررسی میزان تاثیر مدارس هوشمند استان لرستان بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه، مجله فناوری آموزش، ۸(۲)، ص ۱۴۱-۱۳۳.
- دلیرناصر ن. حسینی نسب (۱۳۹۴). بررسی مقایسه‌ای پیشرفت تحصیلی و انگیزه پیشرفت در دانش‌آموزان ابتدایی مدارس عادی و هوشمند شهر تبریز، نشریه علمی-پژوهشی آموزش و ارزشیابی، سال هشتم، ۲۹، ۴۲-۳۱.
- راسخی س. (۱۳۹۷). رابطه روش‌های فعال تدریس و وسایل آموزشی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، فصلنامه مطالعات مدیریت و حسابداری، ۴(۲)، ۱۶۶-۱۷۶.

⁶ Fisher & Shachar

زیبایی م. (۱۳۹۲). بررسی عوامل موثر بر استفاده آموزگاران ابتدایی از شیوه‌های فعال یادگیری در کلاس درس، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام‌نور، مرکز تهران جنوب.

سیف ع. ا. (۱۳۹۰). روانشناسی پرورشی نوین: روانشناسی یادگیری و آموزش، ویرایش ششم، تهران، دوران.
شهرویی ش. شهرویی ع. قاسمی راد ف. شهرویی م. (۱۳۹۵). رابطه بین یادگیری فعال و اضطراب امتحان با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پسر پایه دوم دبیرستان های شهر اهواز، سومین کنفرانس ملی روانشناسی و علوم تربیتی، شادگان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شادگان.

صالحی ا. حجازی، ی. حسینی. س. م. (۱۳۹۴). رابطه بین سبک یادگیری، ویژگی‌های شخصیتی و پیشرفت تحصیلی دانشجویان کشاورزی، تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران، ۴۶(۳)۴۱۶-۴۰۹.

کونانی ع. (۱۳۹۰). تاثیر یادگیری مشارکتی بر خلاقیت و پیشرفت تحصیلی در درس علوم تجربی دانش آموزان پسر پایه پنجم ابتدایی شهرستان کوهدشت در سال تحصیلی ۸۹-۹۰، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبایی.

محرابی م. (۱۳۹۱). تاثیر روش تدریس فعال (حل مساله) بر خلاقیت و پیشرفت تحصیلی درس ریاضی دانش آموزان پسر پایه اول راهنمایی شهرستان اقلید سال تحصیلی ۹۱-۹۰، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.

Gardner J. Jewler J. (2000). Your college experience: strategies for success. Wadsworth Publishing Company. U.S.A.

Kalaian S. A. & Kasim R. M. (2014). A Meta-analytic Review of Studies of the Effectiveness of Small-Group Learning Methods on Statistics Achievement. Journal of Statistics Education, 22(1), 1- 20.

Kassim H. (2013). The relationship between learning styles, creative thinking performance and multimedia learning materials. Procedia-Social and Behavioral Sciences Journal, 97, 229-237